

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců Mgr. Kamila Tojnera a Mgr. Jiřího Lifky v právní věci žalobkyně: **O. M.**, nar. ..., bytem L. 1277/19, D., zast. JUDr. Tomášem Švecem, Ph.D., advokátem, sídlem Holečkova 29/657, Praha 5, proti žalovanému: **Etická komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu**, sídlem nábřeží Edvarda Beneše 128/4, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 3. 2015, č. j. 3456/2015-EKO,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d ě n í :

Žalobkyně se domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 3. 2015, č. j. 3456/2015-EKO, jímž bylo zamítnuto odvolání proti rozhodnutí Ministerstva obrany (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 30.7.2014, č. j. 262000496/11/2014-1027. Prvostupňovým rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobkyně o vydání osvědčení o účasti jejího manžela, J. M., nar. ..., zemř. ..., v odboji a odporu proti komunismu podle § 6 odst. 3 zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu (dále jen „zákon o odboji proti komunismu“ nebo jen „zákon“).

Žalobkyně ve třech žalobních bodech tvrdí vady řízení před správními orgány a ve čtvrtém žalobním bodě nezákonnost napadeného rozhodnutí.

Zprvée žalovaný nenapravit procesní pochybení správního orgánu I. stupně, který výrok svého rozhodnutí formuloval tak, že se žádost zamítá. Z dikce § 6 odst. 3 zákona o odboji proti komunismu však plyne, že pokud správní orgán osvědčení nevydává, má rozhodnout o tom, že se osvědčení nevydává. Správní orgán I. stupně tedy postupoval

procesně chybně, když rozhodl, že se žádost zamítá. Nelze se ztotožnit s odůvodněním rozhodnutí žalovaného, podle nějž nesprávná formulace výroku rozhodnutí v tomto případě nevede k jeho nezákonnosti. Žalovaný měl trvat na tom, aby správní orgán I. stupně vykonával státní moc toliko způsobem stanoveným zákonem. Tento princip byl porušen, když bylo rozhodnuto, že se žádost zamítá, ačkoliv zákon o odboji proti komunismu takové rozhodnutí vůbec nepřipouští.

Druhým žalobním bodem žalobkyně brojí proti vnitřní rozpornosti rozhodnutí žalovaného. Rozhodnutí je totiž datováno dnem 3. 3. 2015, avšak zároveň se v jeho záhlaví uvádí, že o jeho vydání žalovaný rozhodl na svém zasedání dne 27. 1. 2015. Datum vyhotovení rozhodnutí ve smyslu § 69 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“) však musí odpovídat datu, kdy bylo rozhodnutí skutečně přijato, obdobně jako v případě rozhodnutí soudu, jež jsou též vždy datována dnem, kdy byla přijata či vyhlášena.

Třetí žalobní bod spočívá v tvrzení, že žalovaný překročil zákonnou lhůtu k vydání rozhodnutí ve správním řízení. Lhůta k vydání rozhodnutí podle § 90 odst. 6 ve spojení s § 71 odst. 3 správního řádu činí 30 dnů. Vzhledem k tomu, že odvolání bylo spolu se spisovým materiálem předloženo správním orgánem I. stupně žalovanému dne 19. 9. 2014, konec zákonné lhůty pro vydání rozhodnutí připadal na den 19. 10. 2014. Napadené rozhodnutí však bylo vydáno až 3. 3. 2015, tedy značně opožděně.

Čtvrtý žalobní bod se týká merita věci. Rozhodnutí žalovaného dle žaloby odporuje ust. § 3 zákona o odboji proti komunismu, neboť odsouzení manžela žalobkyně Státním soudem v Praze rozsudkem ze dne 3. 8. 1949, č. j. Or. I 984/49-16, nebylo podraženo pod jednu z forem odboje a odporu proti komunismu. Manžel žalobkyně byl odsouzen za to, že neoznámil leták požadující nové svobodné volby, který u něj byl nalezen při náhodné prohlídce SNB v květnu 1949. V době činu mu bylo 22 let, uložený trest těžkého žaláře si odpykal při těžbě uranové rudy v jáchymovských dolech, což jej fyzicky i psychicky poznamenalo na zbytek života. V době komunistického režimu byl manžel žalobkyně perzekuován i dále, když byl například nucen vykonat vojenskou službu u útvaru Pomocných technických praporů.

Dle napadeného rozhodnutí i rozhodnutí správního orgánu I. stupně mělo být v řízení prokázáno, že projevy odporu manžela žalobkyně proti komunistickému režimu byly aktivnější, soustavnější a významnější. Tímto restriktivním přístupem žalovaný z okruhu bojovníků proti komunismu vylučuje osoby, které svůj odpor projevily nekonáním, například neoznámením určité činnosti státním orgánům. Zákonodárcův úmysl byl však právě opačný, což vyplývá z důvodové zprávy k zákonu o odboji proti komunismu, podle níž se politickým nebo společenským postojem opravňujícím k získání osvědčení účastníka odporu proti komunismu rozumí i skutečnost, že daná osoba věděla o činnosti nepřátelské komunistickému režimu, avšak tuto skutečnost neoznámila ani neohlásila. Právě takové činnosti se manžel žalobkyně dopustil a stěží tak mohl učinit aktivněji. Žalovaný měl tedy odvolání žalobkyně vyhovět a rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušit či změnit.

Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl. Pokud jde o první žalobní bod týkající se formulace výroku rozhodnutí, má žalovaný za to, že § 6 odst. 3 zákona o odboji proti komunismu nevylučuje použití obecných ustanovení správního řádu, na základě nichž je možné rozhodnout, že se žádost zamítá. Použití výrokové formulace „*osvědčení se nevydává*“ by sice bylo vhodnější, ovšem zvolil-li správní orgán I. stupně formulaci jinou, nezatížil své

rozhodnutí vadou, která by mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí. O předmětu řízení bylo rozhodnuto zcela jednoznačným způsobem.

Ani druhý žalobní bod vztahující se k datu vydání rozhodnutí žalovaného nelze považovat za důvodný. Rozhodnutí bylo vydáno a vypraveno dne 3. 3. 2015, a je tak zcela v souladu s § 69 odst. 1 správního řádu, že je opatřeno právě tímto datem. Žalovaná je kolegiálním orgánem, který nejprve na svém neveřejném zasedání přijme usnesení obsahující výrok rozhodnutí, a až následně je vypracováno rozhodnutí včetně odůvodnění. Rozhodnutí tedy zákonitě musí být vydáno s určitým zpožděním oproti dnu jeho přijetí. Na rozdíl od procesních předpisů používaných v řízení před soudem správní řád neobsahuje povinnost označit rozhodnutí dnem, kdy bylo vyhlášeno. Takový požadavek by byl ostatně nesmyslný, neboť rozhodnutí žalované nejsou veřejně vyhlášována.

K třetímu žalobnímu bodu žalovaná uvedla, že si je vědoma překročení zákonné lhůty pro vydání rozhodnutí o odvolání. V dané věci však nebylo možné se překročení lhůty vyhnout, neboť nápad žalované v roce 2014 činil přibližně 160 % nápadu roku 2013. Navíc došlo k přesunu sekretariátu žalované, čímž bylo způsobeno další zpoždění. Žalovaná o těchto skutečnostech žalobkyni v průběhu řízení informovala a omluvila se jí. Poukazuje též na to, že agenda zákona o odboji proti komunismu není běžnou správní agendou a vzhledem k obsáhlosti spisového materiálu ji nelze vyřizovat ve lhůtách obvyklých pro správní řízení.

Čtvrtý žalobní bod žalovaná taktéž nepovažuje za důvodný. Osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu lze udělit toliko osobě, u níž je prokázáno, že splňuje podmínky stanovené v § 2 písm. b) a § 3 zákona o odboji proti komunismu. Žalobkyně cituje z důvodové zprávy k původně předložené verzi zákona, z níž toliko vyplývá, že zákonodárce předvídal možnost, že osvědčení bude vydáno i osobě, která svůj nepřátelský postoj ke komunistickému režimu osvědčila tím, že nevyzradila skutečnost, na jejímž vyzrazení měl režim zájem. Dle názoru žalované však ze zákona ani z důvodové zprávy neplyne, že by osvědčení mělo být vydáno každému, kdo byl potrestán za neoznámení či nepřekážení činu směřujícího proti komunistickému režimu. Takový skutek by podle žalované postačoval k udělení osvědčení pouze, pokud by se jednalo o neoznámení či nepřekážení trestného činu svým významem vzhledem ke skutkovým okolnostem zcela výjimečné. Takové okolnosti ve věci manžela žalobkyně nebyly dány.

Z jiné pasáže důvodové zprávy k zákonu o odboji proti komunismu plyne, že zákonodárce nechtěl ocenění podle tohoto zákona nastavit příliš široce, aby mělo patřičnou váhu ve společnosti. Tím se žalovaná řídí při interpretaci podmínek pro udělení osvědčení. Konečně žalovaná upozorňuje, že zákon o odboji proti komunismu nemá primárně odškodňovací charakter, a jeho účelem tedy není poskytnout zadostiučinění všem obětem komunistického režimu.

Žalobkyně na vyjádření žalované reagovala replikou. Dle názoru žalobkyně není podmínkou pro vydání osvědčení aktivní protikomunistická činnost. Pasivita žadatele (tj. nevykonání určité činnosti, ke které byl tehdy podle zákona povinen) tak může za určitých okolností také naplňovat znaky „odporu proti komunismu“ a může být důvodem k vydání osvědčení. Neexistuje-li objektivní kritérium pro posouzení významu různých projevů odporu proti komunismu, pak nezbyvá, než význam odporu jednotlivých žadatelů poměřovat následkem, který byli pro svou „pasivitu“ nuceni vytrpět. Situace, kdy byla určité osobě uložena trestní sankce za nepřekážení či neoznámení trestného činu, je bezpochyby obdobně závažná jako uložení sankce za aktivní projev odporu proti komunistickému režimu. Sám žalovaný uznává, že ve výjimečných okolnostech taková činnost vydáním osvědčení být

oceněna může. Mezi tyto výjimečné případy je třeba zařadit i případ manžela žalobkyně, neboť následky, které byl nucen vytrpět za svou protikomunistickou činnost, byť nikoliv aktivní, byly zvlášť citelné. Pobyt ve vazbě a následně v těžkém žaláři byl ve své době mimořádně závažným zásahem do psychické sféry manžela žalobkyně a tíživé následky, které musel za svou činnost nést, neskončily ani výkonem trestu, nýbrž pokračovaly i v jeho dalším životě. Takováto oběť by měla být oceněna vydáním osvědčení podle zákona o odboji proti komunistickému režimu.

Ze správního spisu vyplývají pro rozhodnutí soudu následující podstatné skutečnosti.

Žalobkyně dne 24. 11. 2011 podala žádost o vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu pro svého zesnulého manžela. Správní orgán I. stupně shromáždil příslušné archivní materiály, z nichž plyne následující. Manžel žalobkyně byl dne 29. 5. 1949 zatčen pro podezření z protistátní činnosti poté, co u něj byl při prohlídce SNB objeven leták vyzývající k uspořádání svobodných voleb v Československu pod patronací OSN, adresovaný velvyslanectví USA. Rozsudkem Státního soudu v Praze ze dne 3. 8. 1949, č. j. Or I 984/49-16, byl za uvedený skutek odsouzen k jednomu roku těžkého žaláře pro spáchání trestného činu nepřekážení a neoznámení trestného činu podle § 35 odst. 1, 2 zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky. Konkrétní skutkové okolnosti byly takové, že manžel žalobkyně leták obdržel od své známé, přičemž měl v úmyslu jej podle pokynů opsat a zaslat na velvyslanectví USA. Následně si však věc rozmyslel, leták neodeslal a ponechal si jej u sebe. Státní soud v Praze toto jednání posoudil tak, že manželovi žalobkyně mělo být zřejmé, že původci letáků chtějí v zahraničí vzbudit dojem, že obyvatelé Československa nesouhlasí s lidově demokratickým zřízením a chtějí jej odstranit, a z tohoto důvodu měl leták ohlásit příslušným úřadům. Neučinil-li to, dopustil se výše uvedeného trestného činu.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 1969, sp. zn. 18 Tr 26/68, byl rozsudek Státního soudu v Praze zrušen a manžel žalobkyně byl obžaloby zproštěn. Tento rozsudek byl však zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16. 3. 1971, sp. zn. 11 Tzr 92/70, a žádost o přezkoumání původního rozsudku Státního soudu v Praze byla zamítnuta. K rehabilitaci manžela žalobkyně došlo až usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 1. 1991, sp. zn. Rt 178/90.

K výzvě správního orgánu I. stupně žalobkyně žádost doplnila tak, že její manžel byl za svého života členem Klubu angažovaných nestraníků (dále jen „KAN“), avšak nesdělil jí, co přesně bylo předmětem jeho činnosti v rámci této organizace. Nezná totožnost osob, které by mohly manželovu účast v KAN dosvědčit a má za to, že se nedochovaly ani žádné písemné dokumenty, jimiž by tuto skutečnost bylo možné prokázat. Zároveň však žalobkyně upozornila, že osvědčení má být vydáno zejména na základě odsouzení jejího manžela Státním soudem v Praze roku 1949, a to bez ohledu na jeho činnost v KAN.

Správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 30. 7. 2014, č. j. 262000496/11/2014-1027, rozhodl tak, že žádost zamítl. Po posouzení shromážděných podkladů dospěl k závěru, že manžel žalobkyně nesplnil podmínky § 2 písm. b) zákona o odboji proti komunismu pro vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu. Činnost žalobkynina manžele by bylo možné podřadit pod ustanovení § 3 odst. 3 nebo § 3 odst. 2 písm. a) zákona. Podmínky prvního uvedeného ustanovení nesplnil proto, že nebylo prokázáno, že by byl aktivně zapojen do odbojové skupiny s vnitřní organizační strukturou a rozdělením funkcí a činností. Předmětný leták totiž manžel žalobkyně obdržel od své kolegyně v zaměstnání, která jej obdržela od své sousedky. Do druhé uvedené skupiny žalobce nespadá, jelikož nenaplnil podmínku soustavnosti, dlouhodobosti či jinak zvýšeného významu petiční a obdobné

činnosti zaměřené na obnovu svobody a demokracie. Vzhledem k tomu, že členství KAN nebylo prokázáno, nebyly dány důvody k vyhovění žádosti a udělení osvědčení.

Žalobkyně prvostupňové rozhodnutí napadla odvoláním, ve kterém namítla, že výroková část rozhodnutí svou formulací neodpovídá dikci § 6 odst. 3 zákona o odboji proti komunismu, proto je rozhodnutí nezákonné nebo nicotné. V odvolání dále uvedla, že správní orgán I. stupně vykládá pojem aktivní účasti na odboji a odporu proti komunismu příliš restriktivně. Zákonodárce totiž neměl v úmyslu omezit ocenění účastníků odboje pouze na osoby, jejichž zásluhy byly mimořádně významné, ale toliko vyloučit ty, jejichž účast na protikomunistickém odboji není vůbec objektivně doložitelná. V tomto případě přitom o aktivním projevení odporu manžela žalobkyně nemohlo být pochyb, když dokonce došlo k jeho odsouzení k trestu odnětí svobody. S odstupem více než 60 let není možné, aby se správní orgány pokoušely posoudit, zda účast na protikomunistickém odboji byla dostatečně významná, aby zasluhovala ocenění. Přijetím zákona o odboji proti komunismu stát vyjádřil vůli napravit křivdy komunistické justice. To však není možné, bude-li tento zákon vykládán nadměrně restriktivně a formalisticky. Správní orgán I. stupně rozhodl v rozporu se skutečným stavem věci, když vycházel ze závěrů rozsudku Státního soudu v Praze o tom, že si manžel žalobkyně rozmyslel původní záměr odeslat leták požadující svobodné volby na velvyslanectví USA. Mohlo se jednat toliko o způsob obhajoby, který manžel žalobkyně zvolil za účelem minimalizace trestu. Odsouzení z roku 1949 činilo manželovi žalobkyně problémy i v dalším životě během komunistického režimu.

Žalovaná na svém zasedání dne 27. 1. 2015 přijala usnesení, podle něhož se odvolání žalobkyně zamítá a rozhodnutí správního orgánu I. stupně se potvrzuje. Dne 3.3.2015 bylo písemně vyhotoveno rozhodnutí včetně odůvodnění. Žalovaný se ztotožnil se závěrem prvostupňového rozhodnutí, že nebylo prokázáno, že by manžel žalobkyně aktivně působil v organizaci nebo skupině, jejíž členové bojovali proti komunistickému režimu způsoby uvedenými v § 3 zákona o odboji proti komunismu, tedy například rozšiřováním či zabezpečováním tisku protikomunistických letáků. S letákem požadujícím konání svobodných voleb se manžel žalobkyně seznámil náhodou, když jej dostal od své kolegyně. Kolegyni ani její sousedku, které byly obžalovány spolu s manželem žalobkyně (a obžaloby zproštěny), nelze považovat za organizovanou skupinu, neboť jejich činnost nevykazovala zákonné znaky podle § 3 odst. 3 zákona o odboji proti komunismu. Nebylo prokázáno, že by manžel žalobkyně spolupracoval s jinou odbojovou skupinou.

Pokud jde o leták, v souvislosti s nímž byl manžel žalobkyně odsouzen, nelze na základě shromážděných podkladů s jistotou určit, zda měl v úmyslu jej velvyslanectví USA skutečně zaslat, anebo si tento svůj původní záměr skutečně rozmyslel. Nic však nesvědčí závěru, že by leták jakkoliv dále šířil. I kdyby bylo prokázáno, že manžel žalobkyně měl v úmyslu leták velvyslanectví USA zaslat, nešlo by o soustavnou či dlouhodobou anebo jinak významnou činnost spočívající v autorství petic nebo obdobných materiálů ve smyslu § 3 odst. 2 písm. a) zákona o odboji proti komunismu. Jelikož nebylo prokázáno ani členství manžela žalobkyně v KAN, nebyly zákonné podmínky k udělení osvědčení splněny.

Řízení před správním orgánem I. stupně proběhlo zákonným způsobem. Pokud jde o odvolací námitku týkající se formulace výroku rozhodnutí, z hlediska dopadu do právní sféry žalobkyně je zcela lhostejné, zda je výrok formulován tak, že se osvědčení nevydává, anebo že se žádost o jeho vydání zamítá. Znění výroku, kterého se domáhá žalobkyně, by sice přesněji odpovídalo předmětu řízení, avšak použití odlišné výrokové formulace s totožným významem nemohlo způsobit nezákonnost, natož pak nulitu prvostupňového rozhodnutí.

Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (75 odst. 2 věta první s.ř.s.), a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř.s.). Podle § 56 odst. 1 s.ř.s. bude věc vyřízena přednostně mimo pořadí nápadu z důvodu věku žalobkyně.

Podle § 2 písm. b) zákona o odboji proti komunismu se „*odbojem a odporem proti komunismu [rozumí] účast na akcích směřovaných proti komunistickému režimu v Československu projevem ať již jednotlivě či ve skupině na základě politického, náboženského či mravního demokratického přesvědčení nebo vědomá a veřejná vyjádření takového odporu, na území státu i v zahraničí, a to i ve spojení s cizí demokratickou mocností, některou z forem uvedených v § 3 s cílem odstranit, výrazně oslabit či narušit anebo jinak poškodit komunistickou totalitní moc v Československu a obnovit svobodu a demokracii*“.

§ 3 odst. 1 až 4 stanoví následující:

„(1) *Formou odboje a odporu proti komunismu se rozumí ozbrojený nebo jiný srovnatelný boj vedený proti komunistickému režimu v Československu, provádění sabotáží, spolupráce se zahraniční zpravodajskou službou demokratického státu, převaděčství nebo překračování státních hranic za účelem účasti v odboji a odporu proti komunismu (agenti-chodci). Za formu odboje a odporu proti komunismu se rovněž považují s tím srovnatelné jiné statečné činy nebo statečné veřejné postoje na podporu ozbrojených akcí směřovaných proti komunistickému režimu v Československu.*

(2) *Formou odboje a odporu proti komunismu se dále rozumí soustavná či dlouhodobá anebo jinak významná činnost spočívající v*

a) *autorství petic nebo obdobných materiálů nebo veřejných vyjádření zaměřených přímo či nepřímo na obnovu svobody, demokracie nebo na oslabení komunistického režimu nebo zabezpečování jejich tisku nebo rozšiřování,*

b) *organizaci veřejných vystoupení proti komunistickému režimu, vyvíjení politické, publicistické nebo jiné prokazatelně protikomunistické činnosti zaměřené přímo nebo nepřímo na obnovu svobody, demokracie nebo na oslabení komunistického režimu, nebo*

c) *vyvíjení politické, publicistické nebo jiné prokazatelně protikomunistické činnosti v zahraničí zaměřené přímo nebo nepřímo na obnovu svobody, demokracie nebo na oslabení komunistického režimu.*

(3) *Formou odboje a odporu proti komunismu se rozumí též aktivní působení v organizaci nebo skupině, jejíž členové bojovali proti komunistickému režimu způsoby uvedenými v tomto ustanovení.*

(4) *Formou odboje a odporu proti komunismu se rozumí též takové veřejné politické a společenské postoje zastávané aktivně a z vlastní vůle, které bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci, pokud byl za ně jejich nositel uvězněn, internován nebo jinak omezen na osobní svobodě anebo nuceně vystěhován z místa svého bydliště anebo jinak obdobně závažně postižen.*“

§ 6 odst. 3 věty druhá a třetí zní: „*Jsou-li splněny podmínky pro vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu, vydá ministerstvo osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu. Nejsou-li tyto podmínky splněny, ministerstvo vydá rozhodnutí o tom, že toto osvědčení nevydává.*

Městský soud v Praze žalobu posoudil následovně.

Nejprve se soud zabýval žalobním bodem, jímž žalobkyně brojí proti formulaci výroku rozhodnutí správního orgánu I. stupně. Z ust. § 6 odst. 3 věty třetí zákona o odboji

proti komunismu se podává, že správní orgán osvědčení buď vydá, anebo „vydá rozhodnutí o tom, že se osvědčení nevydává“. Podle § 68 odst. 2 věty první správního řádu se ve výroku rozhodnutí „uvede řešení otázky, která je předmětem řízení“. Žalobkyně namítá nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu I. stupně z důvodu jeho nesrozumitelnosti. Pro nesrozumitelnost může být rozhodnutí nepřezkoumatelné pouze tehdy, nejsou-li nedostatky jeho výroku odstranitelné výkladem s přihlédnutím k obsahu spisu a k úkonům správního orgánů a účastníků (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 8. 2006, č. j. 1 Afs 38/2006-72). V daném případě byla předmětem řízení otázka, zda bude žalobkyni vydáno osvědčení o účasti jejího manžela na odporu a odboji proti komunismu. Toto řízení bylo zahájeno na žádost žalobkyně. Pokud tedy správní orgán I. stupně rozhodl, že se žádost o vydání osvědčení zamítá, jednoznačně tím naplnil požadavky § 68 odst. 2 správního řádu i § 6 odst. 3 zákona o odboji proti komunismu. Výrok prvostupňového rozhodnutí totiž nebylo možné interpretovat jinak, než že osvědčení nebude vydáno. Žalobkyni byl obsah rozhodnutí správního orgánu I. stupně nepochybně zřejmý, jak vyplývá z argumentace uvedené v jejím odvolání. Nedržel-li se tedy správní orgán I. stupně při formulaci výroku striktně textu zákona o odboji proti komunismu, nezatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti z důvodu nesrozumitelnosti. Rovněž lze konstatovat, že do právní sféry žalobkyně bylo takto formulovaným výrokem zasaženo přesně takovým způsobem, který předpokládá § 6 odst. 3 zákona o odboji proti komunismu. Správní orgán I. stupně vydáním prvostupňového rozhodnutí nepřekročil svou pravomoc. Žalovaný tak rozhodl v souladu se zákonem, pokud nepovažoval za důvodnou odvolací námitku směřující proti formulaci výroku prvostupňového rozhodnutí.

Pod tvrzenou nepřezkoumatelnost z důvodu nesrozumitelnosti lze podřadit i druhý žalobní bod, v němž žalobkyně namítá, že rozhodnutí žalovaného je datováno jiným dnem, než kdy bylo přijato. Žalovaný rozhoduje jako kolegiální orgán v souladu s § 134 odst. 1 správního řádu hlasováním, k čemuž došlo na jeho zasedání dne 27. 1. 2015. Podle § 69 odst. 1 věty druhé správního řádu písemné vyhotovení rozhodnutí obsahuje datum vyhotovení. Žalovaný postupoval zcela správně, pokud v rozhodnutí uvedl dvě odlišná data. Zatímco 27. 1. 2015 došlo k přijetí rozhodnutí, 3. 3. 2015 bylo rozhodnutí písemně vyhotoveno. Požadavkům § 69 odst. 1 správního řádu tedy odpovídá, že je písemné vyhotovení rozhodnutí opatřeno datem 3. 3. 2015, ačkoliv k přijetí rozhodnutí došlo 27. 1. 2015.

Dále se soud zabýval třetím žalobním bodem, v němž žalobkyně upozorňuje na skutečnost, že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno po uplynutí zákonné lhůty. Mezi žalobkyní a žalovaným nebylo sporu o tom, že k překročení třicetidenní lhůty podle § 71 odst. 3 správního řádu skutečně došlo. Na závěru o překročení zákonné lhůty nemůže nic změnit argumentace žalovaného ohledně obsáhlosti spisového materiálu, počtu jím vyřizovaných věcí a stěhování kanceláře. Zároveň však platí, že prostředkem obrany proti nečinnosti správního orgánu je návrh na opatření proti nečinnosti podle § 80 správního řádu, respektive žaloba proti nečinnosti podle § 79 s. ř. s. Již vydané rozhodnutí nemůže být nezákonné pouze z toho důvodu, že bylo vydáno po uplynutí pořádkové lhůty vyplývající z § 71 správního řádu (srov. rozsudek NSS z 22. 8. 2013, č. j. 1 Afs 21/2013-66, bod 29). Opačný závěr by postrádal smysl, neboť zrušení rozhodnutí není způsobilé zpětně ochránit právo žalobkyně na vydání rozhodnutí v zákonné lhůtě, naopak by mělo opačný efekt.

Čtvrtý žalobní bod se týká posouzení věci samé. Aby mohlo být konkrétní osobě uděleno osvědčení o účasti v odboji a odporu proti komunismu, musí její činnost splňovat kumulativně jak obecnou definici odboje a odporu proti komunismu uvedenou v § 2 písm. b) zákona o odboji proti komunismu, tak definici alespoň jedné z forem odboje podle § 3 zákona o odboji proti komunismu.

Žalobkyně v žalobě neuvedla, jaká forma odboje ve smyslu § 3 zákona o odboji proti komunismu byla činností žalobce naplněna, Soud tak posoudil, zda činnost manžela žalobkyně lze subsumovat pod nějakou formu odboje.

Manžel žalobkyně se neúčastnil ozbrojené formy odboje a odporu proti komunismu, zároveň jeho jednání nelze považovat za jiný statečný čin nebo veřejný postoj na podporu ozbrojených akcí směřovaných proti komunistickému režimu v Československu, proto nejsou splněny podmínky ust. § 3 odst. 1 zákona o odboji proti komunismu.

Z tvrzení žalobkyně i rozsudků vydaných ve věci jejího manžela vyplývá, že manžel nebyl autorem letáku požadujícího svobodné volby, toliko jej v jednom vyhotovení opsal, zjevně v úmyslu jej zaslat velvyslanectví USA. Žalobce se stal součástí tzv. řetězového rozšiřování výzvy ke svobodným volbám, dle které měli příjemci výzvy ke svobodným volbám zaslat velvyslanectví USA, aby byl zřejmý nesouhlas občanů s tehdejší politickou situací v ČR. Zda manžel žalobkyně měl u sebe leták z důvodu zvažování dalšího postupu, zda a jak jej zaslat velvyslanectví USA, nebo za účelem předání další osobě v řetězci adresátů výzvy, není zřejmé, v tomto rozsahu žaloba netvrdí ničeho. Skutečnost, že manžel žalobkyně v trestním řízení neuvedl, že leták dále předal, je zcela pochopitelná. Takovéto tvrzení je nutno vykládat v kontextu jeho postavení v trestním řízení. Avšak takto netvrdí ani žalobkyně, žaloba naopak hovoří o „pasivitě“ žadatele, z čehož je patrné, že manžel žalobkyně výzvu dále nepředal další osobě. Jednání manžela žalobkyně tak nelze hodnotit jako *soustavnou či dlouhodobou* anebo jinak významnou činnost, jak stanoví ust. § 3 odst. 2 zákona o odboji proti komunismu. Jednání manžela žalobkyně ve smyslu jejího trvání tak nedosahovalo míry požadované zákonem. Jednání manžela žalobkyně nemělo formu veřejných vystoupení ani nebylo součástí jeho politické, publicistické nebo jiné prokazatelně protikomunistické činnosti v Československu ani v zahraničí, proto nejsou splněny podmínky ust. § 3 odst. 2 zákona.

Manžel žalobkyně leták, za jehož neohlášení byl odsouzen, obdržel od své kolegyně z práce, která jej získala od své sousedky. Ze skutkových okolností případu je nepochybné, že manžel žalobkyně se s obsahem letáku seznámil pouze shodou okolností, nikoli v rámci cílené, organizované činnosti. Osoby, prostřednictvím kterých manžel žalobkyně získal leták, nebyly autorem letáku ani jej nešířily ve větším množství. Nelze tedy uvažovat o tom, že by společně tvořily organizovanou skupinu zaměřenou na boj proti komunistickému režimu (srovnej § 3 odst. 3 zákona o odboji proti komunismu). Manžel žalobkyně nebyl ani členem jiné takové skupiny či organizace. Žalobkyně sice ve správním řízení tvrdila, že její manžel byl členem KAN, k prokázání tohoto tvrzení se však nepodařilo zajistit žádný, byť nepřímý, důkaz. Nejsou tedy naplněny ani podmínky § 3 odst. 3 zákona o odboji proti komunismu.

Znaky odboje podle § 3 odst. 5 zákona o odboji proti komunismu jsou v dané věci vyloučeny, neboť předmětného jednání se manžel žalobkyně dopustil v roce 1949, tedy v době nesvobody (srovnej § 2 písm. a) zákona).

Jelikož žaloba akcentuje uložený trest i část důvodové zprávy, lze mít za to, že žalobkyně dovozuje naplnění znaků odporu podle § 3 odst. 4 zákona o odboji proti komunismu.

V žalobě žalobkyně odkázala na důvodovou zprávu k zákonu o odboji proti komunismu, konkrétně její následující pasáž:

„Mezi formy odporu proti komunismu se zařazují také politické a společenské postoje, které bránily nástupu komunistické totalitní moci, jako např. bránění kolektivizaci, pokud byl za tyto postoje jejich nositel postižen způsobem v zákoně uvedeným anebo způsobem tomu

obdobným (takovým postižením tedy není např. „pouhé“ vyhození ze zaměstnání). Politickým nebo společenským postojem opravňujícím k získání osvědčení účastníka odporu proti komunismu (pokud za to byla dotčená osoba odpovídajícím způsobem postižena) může být i to, když dotčená osoba věděla o činnosti nepřátelské komunistickému režimu či jiné podobné skutečnosti, na jejímž vyražení měl komunistický režim zájem, a tuto skutečnost neoznámila či neohlásila.“ (VI. volební období PSP ČR, sněmovní tisk č. 204/0, str. 16)

Tato část důvodové zprávy se vztahuje k § 4 odst. 4 původního návrhu zákona o odboji proti komunismu, který stanovil: *„Formou odporu proti komunismu se rozumí též takové politické a společenské postoje, které bránily nástupu komunistické totalitní moci, pokud byl za ně jejich nositel uvězněn, internován nebo jinak omezen na osobní svobodě anebo nuceně vystěhován z místa svého bydliště anebo jinak obdobně postižen.“*

Původním záměrem předkladatele návrhu zákona o odboji proti komunismu bylo zařadit do forem odporu proti komunistickému režimu jakékoliv politické a společenské postoje bránící nástupu komunistické totalitní moci, za něž byl jejich zastávce uvězněn. Ve schválené podobě plynoucí z komplexní pozměňovacího návrhu Ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny se však požaduje veřejné zastávání takových postojů, a to aktivně a z vlastní vůle. V průběhu legislativního procesu tedy zákonodárce jednoznačně vyjádřil záměr považovat za odpor proti komunistickému režimu jen takto kvalifikovaně zastávané názory a postoje. Tím se naopak vymezil proti výše citované pasáži z důvodové zprávy k původně předloženému poslaneckému návrhu zákona. Citovanou část důvodové zprávy proto nelze použít při výkladu zákona o odboji proti komunismu.

Lze připustit, že manžel žalobkyně vyjádřil určitý politický postoj tím, že si leták žádající svobodné volby ponechal a nejspíše alespoň po určitou dobu měl v úmyslu jej zaslat na velvyslanectví USA. Tento politický postoj však neprojevoval žádnou aktivní formou, a už vůbec ne veřejně. Tedy takovým způsobem, že by jeho stanovisko, zde požadavek svobodných voleb, byl sdělen širšímu okruhu osob. Forma odporu podle § 3 odst. 4 zákona o odboji proti komunismu nebyla naplněna, neboť manžel žalobkyně nebyl uvězněn pro *aktivní a veřejné zastávání politických postojů*.

V obecné rovině nelze vyloučit, že by činnost účastníka na odboji či odporu proti komunismu spočívala v neoznámení protikomunistické činnosti státním orgánům, resp. ve vědomí o takové činnosti a tím i vystavení se potencionální trestněprávní sankci, jako v případě manžela žalobce. Taková nečinnost by však musela splňovat zákonná kritéria některé z forem odboje a odporu. V daném případě nelze zákonnou definici žádné formy odboje a odporu vyložit natolik extenzivně, aby jednání manžela žalobkyně bylo odbojem nebo odporem proti komunistickému režimu ve smyslu zákona o odboji proti komunismu. Kritériem pro naplnění definice odboje a odporu ve smyslu zákona o odboji proti komunismu není tehdy uložený trest a s tím spojené strádání žadatele, proto význam odporu žadatele nelze poměřovat následkem jeho statečného postoje. Nepřiměřenost uloženého trestu ilustruje nedemokratickou podstatu tehdejšího režimu. Přesto nelze zákon vykládat jako plošné uznání jakéhokoli projevu nesouhlasu s režimem. Účelem zákona není odškodnit oběti komunistického režimu, nýbrž účastníky aktivního oboje a odporu. A to pouze takových forem odboje a odporu, jehož znaky stanovil zákonodárce. Soud má za to, že zákon vyžaduje určitou aktivní složku odporu v zákonem stanovené formě účasti např. na autorství, výrobě, distribuci a jiném dalším šíření *materiálů na obnovu svobody, demokracie nebo na oslabení komunistického režimu*. Individuální neveřejný projev občanské statečnosti nenaplnuje znaky veřejného projevu odporu spočívajícího v účasti při tvorbě (autorství, tisk) nebo sdělení

(veřejného vyjádření, další rozšiřování) materiálů zaměřených na obnovu svobody, demokracie nebo na oslabení komunistického režimu.

Manžel žalobkyně se neúčastnil odboje a odporu proti komunismu v žádné formě definované § 3 zákona o odboji proti komunismu. Za takové situace nelze osvědčení podle § 6 odst. 3 věty druhé tohoto zákona vydat. Samotná skutečnost, že byl manžel žalobkyně v roce 1949 Státním soudem v Praze odsouzen způsobem, který by v demokratickém právním státě nemohl obstát, k vydání osvědčení o účasti na odboji a odporu proti komunistickému režimu nepostačuje. Správní orgány ani soud nemohou ve snaze odškodnit všechny oběti komunistického režimu interpretovat ustanovení zákona o odboji proti komunismu způsobem odporujícím jejich znění a smyslu (srovnej nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2887/14 ze dne 8. 10. 2015).

Samotné držení letáku vyzývajícího k uspořádání svobodných voleb – tehdy „podvratné protistátní listiny“ – bez dalšího samo o sobě nedosahuje zákonem požadované míry aktivního jednání spočívajícího v soustavném nebo veřejném zastávání postojů odporu proti komunistickému režimu ve smyslu zákona o odboji proti komunismu, přestože za takové konání byl uložen trest těžkého žaláře jednoho roku za spáchání zločinu nepřekážení a neoznámení trestného činu.

Vzhledem k tomu, že žádný z uplatněných žalobních bodů soudu neshledal důvodným, žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaný byl ve věci úspěšný, avšak náklady řízení mu nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 30. března 2016

JUDr. Ing. Viera Horčicová, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Veronika Brunhoferová